

KMAT-ülés és autonómiakonferencia: „A mi dolgunkban mi döntünk”

2017. 9. 24.

Szeptember 22-én délelőtt Nagyváradon ülésezett a **Kárpát-medencei Magyar Autonómiatanács** (KMAT), az eseményt egy kétnapos autonómiakonferencia követte, amelynek a *Hogyan lesz autonómia? Hol az ördöglakat kulcsa?* címet adták a szervezők. A rendezvény a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége és a Nemzetpolitikai Államtitkárság támogatásával, a Partitipatio Alapítvány és Tőkés László európai parlamenti képviselő irodája szervezésében zajlott, helyszínül a Partiumi Keresztény Egyetem szolgált.

A KMAT **munkaülésén** elhangzott bevezető köszöntőjében a tanács alapító elnöke, **Tőkés László** emlékeztetett: 13 évvel ezelőtt éppen itt, az egyetem Bartók-termében alakult meg tíz kisebbségi magyar szervezet részvételével a Kárpát-medencében őshonos magyar közösségek autonómiatörekvéseinek demokratikus eszközökkel való egységes képviselésére hivatott Kárpát-medencei Magyar Autonómiatanács. Sajnálatos módon az utódállamokban azóta sem sokat javultak az ott élő magyar közösségek **önrendelkezési esélyei**, és az európai intézmények sem lettek érzékenyebbek ügyeik iránt. Márpedig a hagyományos kisebbségpolitikát ki kell szélesíteni az autonómiapolitika irányába. A többségiekkel való párbeszéd és a magyar-magyar összefogás fontosságát hangsúlyozva ugyanakkor hozzátette: az autonómia ügyében csakis akkor lehet előrelépni, hogyha a magyar szervezetek határozottan felvállalják annak képviselését, és hogyha az önrendelkezés lesz politikájuk közös nevezője.

A KMAT, melynek valamennyi számottevő kisebbségi magyar politikai szervezet a tagja – bár épp a

legnagyobb, az RMDSZ tartja magát folyton távol a tanácskozásoktól – ismételten kénytelen volt megállapítani, hogy a közép-európai rendszerváltozások óta a Kárpát-medencei, kisebbségi sorsra jutott **őshonos magyar nemzeti közösségek helyzete** a mai napig nem rendeződött, ráadásul az elmúlt negyedszázadban létszámuk folyamatosan és drasztikusan csökkent. E közösségek szülőföldjükön való boldogulásának egyetlen biztosítéka a tényleges és teljes körű autonómia, azaz a személyi elvű, kulturális és területi autonómia, illetve ezek kombinációja. A poszttrianoni államokban a társadalmi béke, a politikai stabilitás és a gazdasági prosperitás – amely az Európai Uniónak is alapvető érdeke – hosszú távon csak akkor biztosítható, ha a kisebbségi sorba kényszerített magyarok is gyakorolhatják a teljes körű önrendelkezést.

A Kárpát-medence magyar közösségei nem adták fel az autonómiáért folytatott harcukat, de a közösség tagjainak az őket érő támadások ellen is egyfolytában védekezniük kell – jelentette ki **Potápi Árpád János**, a magyar miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára az ülésen, úgy véelve, hogy az önvédelmi harc és az egyéni boldogulási törekvések közötti úton sokan váltak közömbösekké az autonómiaügy iránt. Szerinte elsősorban az autonómia iránti igényt kell megerősíteni közösségeinkben, majd a többségi nemzetek toleranciáját növelni, ehhez kell hozzáilleszteni a magyar nemzetpolitikát, amihez nagyhatalmi, európai uniós támogatást lenne üdvös szerezni. Az államtitkár szerint egyelőre inkább csak a **szerbiai magyarok** helyzetében mutatkoznak kedvező fejlemények, legalábbis ami az autonómiát illeti.

Tőkés László KMAT-elnök szerint **Erdélyben** kevésbé lehet az autonómia iránti közönyről beszélni, mert mind a tömbben, mind a szórványban élő magyarok nemzeti érzületébe és kollektív identitástudatába beépült és maradványaiban máig megmaradt az erdélyi államiság. **Szilágyi Zsolt**, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke úgy vélte: a székelyek 2013 októberében tartott nagy menetelése vagy a Székely Nemzeti Tanács által 2007-ben rendezett mozgóúrnás népszavazás is jelezte, hogy **az autonómia népakarat a Székelyföldön**.

Szili Katalin, a Magyarország határain túli magyar autonómiatörekvések koordinálásának miniszterelnöki megbízottja ismételten amellett érvelt, hogy előbb a magyar közösségeknek kell saját köreiken belül **egységesíteniük** az autonómiaelképzeléseket, és csak ezután szabad megszólítani a többségi hatalmat. Így például a Székelyföldre vonatkozó két autonómiatervezet között a leglényegesebb különbség, hogy míg az SZNT a történelmi régió számára kér területi autonómiát, az RMDSZ Hargita, Kovászna és Maros megyékben gondolkodik, amely terület nagyobb, és olyan kistérségeket is magába foglal, ahol ma már kisebbségben élnek a magyarok. A KMAT üdvözölte a miniszterelnöki megbízott eddigi erőfeszítéseit, és felkérte őt, hogy érje el egy olyan autonómiastatútumnak a kidolgozását és Bukarestben történő benyújtását, amely a lehető legnagyobb magyar társadalmi és politikai támogatottsággal rendelkezik.

Többen úgy vélték, hogy az erdélyieknek – mindenképp a folyamatos parlamenti képvisellel rendelkező, kormánytényezővé is többször előléptetett **RMDSZ**-nek – egy negyedszázad állt rendelkezésükre az autonómia különböző formáinak a megvalósításához, mégis ott tartanak e téren, ahol az 1989-es rendszerváltozáskor. Az akkori események egyik elindítója, Tőkés László rámutatott: a Magyarországot felszabdáló trianoni döntés centenáriumi megelőző fokozódó romániai **magyarellenesség** is a közösségi önrendelkezés hiányára vezethető vissza.

Ennek apropóján a KMAT centenáriumi megemlékezések egész sorozatával készül felidézni azokat a jelentős történelmi eseményeket, amelyek megelőzték a sorsfordító békediktátumot. Az egész Kárpát-medencére kiterjedő, **Válasz Trianonra: az autonómia** című projekt részletes programját a testület novemberi tanácskozásán dolgozzák majd ki. „Alapvető célunk a történelmi valóság megismerése, a megbékélés keresése az utódállamok többségi nemzeteivel és a Trianon okozta, máig ható következményeknek a gyógyítása” – hangzott a KMAT elnöke. „Nem Magyarország felosztásának dátumát, a trianoni békediktátum 1920. június 4-i aláírását tekintjük évfordulói alkalomnak önmagában, hanem az egész 1918–20-as periódust Gyulafehérvártól Versailles-ig terjedően, ebben sok, az utódállamokban kellőképpen nem ismert és megfelelően nem ismertett történelmi és vonatkozás benne van” – mondta Tőkés László. Kifejtette: annyi történelmi hamisítás volt ebben a témakörben, hogy a kisebbségi helyzetbe került magyaroknak mindenképpen át kell beszélniük **történelmi traumáikat** azokkal a többségi nemzetekkel, amelyekkel együtt élnek, és hozzá kell járulniuk az olyan hibák kijavításához is, mint amilyen a későbbi romániai asszimilációs politika. Hangsúlyozta: Romániában például számos olyan igazságtalanság érte a magyarságot, amely ellentétes a Gyulafehérvári Nyilatkozat szellemével, a centenáriumi rendezvénysorozattal pedig arra is emlékeztetni akarják a románságot, hogy a történelmi dokumentumba foglalt autonómiaígéretéről megfeledkezett.

A KMAT két állásfoglalást is kiadott pénteken. A **zárónyilatkozat** megállapítja: a Kárpát-medencei magyar közösségek gondjainak a többsége az önrendelkezés hiányára vezethető vissza. Kulcsfontosságúnak tartja, hogy az autonómiaátörékvéseket minden nemzedék támogassa, elsőrendben is a fiatalok, akiknek át kell venniük a stafétát. A **marosvásárhelyi római katolikus gimnázium** működésének ellehetetlenítése ellen tiltakozva a KMAT felszólította a román kormányt, hogy az európai normákat tiszteletben tartva biztosítsa a magyar közösség alapvető jogát az anyanyelvi oktatáshoz, az általa választott törvényes keretek között. Az autonómiaatanács közölte: támogatja a **Minority SafePack** néven ismertté vált európai polgári kezdeményezést, és felkéri a tagszervezeteken keresztül a Kárpát-medencei magyar közösségeket, valamint nemzetközi partnereiket, hogy tagjaik aláírásával segítsék a kezdeményezés sikerre vitelét. Az egymillió aláírást igénylő európai szintű kezdeményezés fontos eszköz lehet az őshonos nemzeti kisebbségek helyzetének rendezésében.

A Kárpát-medence kisebbségben élő magyar közösségeinek politikai szervezeteit és pártjait tömörítő tanács **nyilatkozatban** foglalt állást az új **ukrajnai oktatási törvény** ellen, és felkérte az ukrán államfőt, hogy ne hirdesse ki a jogszabályt, amely semmibe veszi Ukrajna nemzetközi vállalásait, megfosztva az országban élő nemzeti kisebbségeket az anyanyelven való tanulás lehetőségétől, felgyorsítva ezzel az asszimilációs folyamatokat, ami alapjaiban veszélyezteti azok megmaradását.

A KMAT ülését követően rendezték meg a bevezetőben említett **autonómiakonferenciát**, amely másnap, szeptember 23-án délután sajtóértekezlettel zárult. A KMAT rendszeresen szervez reprezentatív tanácskozásokat a téma európai szakértőivel az autonómia eszméjének népszerűsítése, formáinak megismertetése céljából, e mostanira több tucat Kárpát-medencei magyar **fiatalt** is meghívtak a nemzedéki folytonosság megteremtése érdekében.

A konferencia témakörei négy blokkba rendeződtek: 1. **az autonómia meghatározása, elérésének módja**; 2. **eredmények, eredménytelenségek, alternatív megoldások**; 3. **az autonómia kivívásának folyamata, közjogi vonatkozások**; 4. **oktatás és autonómia, szórvány és autonómia**. Az előadók sorában ott volt **Elisabeth Naucclér** finnországi svéd politikus és jogász, volt helsinki parlamenti képviselő és ENSZ-munkatárs, az Åland-szigeteki autonómia emblematikus alakja, **Kalmár Ferenc** volt országgyűlési képviselő, jelenleg Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri biztos, az Európa Tanács közgyűlése által 2014-ben elfogadott jelentés szerzője – a nemzeti kisebbségek európai helyzetéről és jogairól szóló jelentése mérföldkő és hivatkozási alap Európában a kisebbségi kollektív jogok területén –, **Duray Miklós**, a felvidéki magyarság prominense, a szlovákiai rendszerváltás főszereplője és nagy tanúja, **Izsák Balázs**, a Székely Nemzeti Tanács elnöke, **Orosz Ildikó**, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola elnöke, **Pásztor István**, a Vajdasági Magyar Szövetség és a vajdasági tartományi parlament elnöke. Illusztris korreferensei voltak a konferenciának: **Szili Katalin** miniszterelnöki megbízott, **Sándor Krisztina**, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke, **Szilágyi Zolt**, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke, **Nyilas Mihály**, Magyarokanizsa község volt elnöke, a vajdasági tartományi kormány tagja, **Bodó Barna** egyetemi docens, a temesvári Szórvány Alapítvány elnöke, **Toró T. Tibor**, az Erdélyi Magyar Néppárt ügyvezető elnöke, **ifj. Szilágyi Ferenc** egyetemi docens, a Partiumi Autonómiatanács elnöke, **Lőrincz Csaba**, a Hargita Megyei Tanács elnöki kabinetjének munkatársa. Az egyes panelek levezető elnökei **Csóti György** volt országgyűlési képviselő, a Kisebbségi Jogvédő Intézet igazgatója, **Mécs László**, a KMAT korábbi és **Bedő Árpád**, a testület jelenlegi titkára, valamint **Szili Katalin** voltak.

A tartalmas, szerteágazó kérdéseket, megközelítéseket és válaszokat felvetett konferenciát záró **sajtótájékoztatón** Tőkés László EP-képviselő arra is felhívta a figyelmet, hogy a többé-kevésbé kiteljesedett egyházi és akadémiai autonómia közegében lezajlott önrendelkezési tanácskozás olyan törekvéseket tűzött napirendjére, amelyek a formai és tartalmi különbözőségek dacára a legteljesebb normalitásról szólnak. Ezzel összhangban a legsürgetőbb teendők egyike elérni azt, hogy a Kárpát-medencei magyar nemzeti közösségek ne jelentsenek nemzetbiztonsági kockázatot a többségi nemzetállamok szemében. Elisabeth Naucclér ezzel egyetértve fejtette ki, hogy tapasztalati úton győződhetett meg az évek során: a világ és Európa több részén létrejött és működő autonómiák igazolják az önrendelkezési törekvések legitimitását.